

# **Pomen šole z italijanskim učnim jezikom na Obali za ohranjanje vitalnosti italijanske narodne skupnosti**

Narodnostna vprašanja – longitudinalna nadgradnja študije

**STROKOVNO-RAZVOJNA NALOGA  
2022**

**Zaključna študija**

Vodja: dr. Lara Sorgo

Sodelavci: dr. Sonja Novak Lukanovič, Pia Fon Jager, Ana Malnar

Financer: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Število pogodbe: C3330-22-431004

Ljubljana, 2022

## KAZALO

1. Uvod.....	3
2. Zgodovinski oris poučevanja italijanščine na slovenskih šolah na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre.....	4
3. Italijanščina v sistemu vzgoje in izobraževanja v Sloveniji.....	6
3.1 Italijanščina kot drugi jezik (J2) ali ti. jezik okolja .....	6
3.2 Italijanščina kot tuji jezik .....	6
3.3 Učni načrt »Italijanščina kot drugi jezik« za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju Slovenske Istre .....	7
4. Prejšnje raziskave.....	9
5. Strokovno-razvojna naloga 2021.....	10
5.1. Opis naloge in metodologija .....	10
5.2. Predstavitev empiričnih rezultatov .....	10
Demografske značilnosti anketirancev .....	10
Materni jezik in narodna pripadnost .....	13
Jeziki, ki jih učenci govorijo doma in zunaj doma .....	14
Znanje jezika .....	17
Mnenje o pomenu italijanskega jezika .....	20
Mnenje o pomenu znanja jezikov in mnenje o pomenu šole .....	21
Pogostost o izvajanju dejavnosti v italijanskem jeziku .....	22
Zadovoljstvo z izvedbo pouka italijanščine.....	23
Motivacija za učenje italijanščine .....	24
Pomen italijanskega jezika .....	25
Značilni elementi narodnostnega območja slovenske Istre .....	25
6. Diskusija in zaključek.....	27
7. Seznam literature .....	31

## 1. Uvod

Poučevanje italijanščine kot drugi jezik (J2) je bilo v centru pozornosti različnih raziskav že v preteklosti (Čok 2009; Novak Lukanovič & Limon 2012; 2014; Kenda 2019; Cavaion 2020a; 2020b; Sorgo & Novak Lukanovič 2022, v tisku). Gre namreč za problem katerega se moramo lotiti z veliko mero odgovornosti in sistematičnosti.

Naše raziskave (strokovno-razvojna naloga v letu 2020 in strokovno-razvojna naloga v letu 2021) ugotavljajo, da se opaža znižanje ravni znanja italijanščine in, da čeprav je italijanščina tudi uradni jezik okolja, se bolj čuti kot tuji jezik. Vzpon angleščine kot jezik globalizacije, neprimerno gradivo pri pouku in pomanjkanje stika z jezikom kot je bilo v preteklosti, so med pogosto navedeni dejavniki za nizko motivacijo pri učenju italijanščine na slovenskih osnovnih šolah slovenske Istre in za nizko raven znanja.

V strokovno-razvojni nalogi, ki smo jo izvedli v letu 2021 z učenci 9. razreda OŠ Koper, so učenci ocenjevali svoje znanje slovenskega in italijanskega jezika. Znanje slovenskega jezika so ocenili zelo dobro, medtem, ko je bilo znanje italijanskega jezika ocenjeno kot povprečno, torej niti dobro, niti slabo. Ugotavljamo pa, da dosežene končne ocene učencev pri pouku slovenščine in italijanščine ne odražajo njihovega mnenja in njihovo dejansko znanje. Ugotovili smo tudi, da učenci ne uporabljajo italijanskega jezika zunaj doma (na primer v trgovini, pri zdravniku, v športnem društvu itd.), temveč se sporazumevajo samo v slovenskem jeziku. Da učenci ne uporabljajo italijanskega jezika, razen pri pouku italijanščine na šoli, potrjuje tudi dejstvo, da večina anketiranih nikoli ne bere knjig ali revij v italijanskem jeziku. Prav tako večina učencev ne posluša glasbe, ne gleda TV-ja in prav tako ne uporablja Interneta in niti družbenih omrežij v italijanskem jeziku.

Glavni namen študije, ki smo jo izvedli letos, je bilo pridobiti dodatna mnenja učencev glede italijanskega jezika, ki se poučuje na narodno mešanem okolju kot drugi jezik (J2). Zaradi tega smo k sodelovanju povabili še druge slovenske osnovne šole. Na podlagi analize empiričnih podatkov, ki smo jih pridobili s spletnim vprašalnikom, je naša raziskava poskušala odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Kakšna so stališča učencev glede italijanskega jezika, ki se poučuje kot drugi jezik?
- Ali so učenci zadovoljni z izvedbo pouka italijanščine? Kaj bi jih dodatno motiviralo pri pouku italijanščine?
- Ali se učenci zavedajo, da živijo na dvojezičnem oziroma narodno mešanem okolju?

## **2. Zgodovinski oris poučevanja italijanščine na slovenskih šolah na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre**

Italijanski jezik je na slovenskih šolah na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre že od leta 1959 obvezni učni predmet. V tem letu je nastal politični dogovor o uvedbi dvojezičnega pouka v osnovno šolo v treh različnih variantah, delno na predšolsko stopnjo in v srednje šole, ki so se nanašale na analizo strukture učnega kadra, zasnovo usposabljanja učiteljev za dvojezični pouk in potrebe po učbenikih. Poudarek poučevanja je bil na govoru, na sporazumevanju, ki bi ga morali učenci dosegati ob koncu obveznega šolanja. Pričakovalo se je, da bodo učenci obvladali nekatere potrebne oblike govora, da se bodo znali pogovarjati o raznih situacijah vsakdanjega življenja. Metoda dela tega obdobja je bila prepuščena inventivnosti učitelja. Iz tega razloga je bil ustanovljen dvojezični oddelek v učiteljišču v Kopru, ki je deloval nekaj let. Vendar se zastavljena realizacija na začetku ni izpeljala do konca zaradi neurejenega financiranja in kvalifikaciji učiteljev (Čok 1991, 194-195).

Leta 1965 sta bila predmet in pouk zaradi neurejenega financiranja in neurejenega položaja italijanskega jezika v osnovni šoli ogrožena in ovirana. Obstajali so številni problemi, kot na primer pomanjkanje učiteljev, učbenikov, sredstev za financiranje učne dejavnosti, potrebe po usposabljanju učiteljev. Kljub vsemu je bil naslednje leto položaj italijanščine urejen tako, da je bila zasnovana mreža šol, v katerih je bil pouk italijanskega jezika obvezen. Opredeljeni so bili tudi učni cilji predmeta, zastavljena sta bila učni načrt in učna metoda ter priprave za usposabljanje učiteljev (Čok 1991, 194). Na predmetni stopnji se je v šolskem letu 1966/1967 uvedlo poučevanje italijanskega jezika po avdiovizualni metodi. Slednja metoda je bila za tiste čase najsodobnejša in najučinkovitejša didaktična strategija na področju poučevanja tujih jezikov. Zaradi vsega naštetega, je avdiovizualna metoda postala priljubljena metoda in se je obdržala v šolah na narodnostno mešanem območju do leta 1980 (Čok 1991, 195).

Leta 1973 so bile izvedelne prilagoditve za celotni predmetnik, tako v osnovni šoli s slovenskim jezikom kot v osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom. Nova šolska zakonodaja je določila, da se bo jezik okolja poučeval po 2 uri tedensko na vseh stopnjah izobraževanja. Prilagoditve visokih programov pedagoške smeri (Pedagoška fakulteta, enota Koper), študij italijanskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani in dopolnilno usposabljanje učiteljev v Istri in Italiji so omogočili strokovno prenovo in pedagoško usposabljanje učiteljev italijanskega jezika (Čok 1991, 194).

V 80. letih poučevanje italijanščine se vključi v predšolsko stopnjo in v srednje izobraževanje. Italijanski jezik in tudi italijanska kultura sta bila temeljna elementa za vzgojo in za sožitje v šolah s slovenskim učnim jezikom. Poleg tega, učenje italijanščine postane enakovreden ostalim predmetom in dobi kontinuiteto, torej se jezik poučuje od male šole (vrtca) do zaključka srednje šole. Zaradi specifične družbene namene, ki ga ima italijanski jezik kot jezik narodnosti in ker se ga spontano uči v okolju, pouk italijanščine dobiva specifične učne cilje in družbeno vrednost (Čok 1991, 196).

### 3. Italijanščina v sistemu vzgoje in izobraževanja v Sloveniji

#### 3.1 Italijanščina kot drugi jezik (J2) ali ti. jezik okolja

Čeprav je model vzgoje in izobraževanja v Slovenski Istri sestavni del državnega sistema, predstavlja podlago za uresničevanje enakopravnega položaja italijanske narodne skupnosti. Model, ki se je razvil na narodnostno mešanem območju ustreza specifičnim potrebam okolja in upošteva zgodovinsko prisotnost italijanske skupnosti, njenega jezika in kulture.

V Slovenski Istri delujejo vzgojno-izobraževalne ustanove v slovenskem in italijanskem jeziku, v vseh pa se poučuje tudi drugi jezik oziroma jezik okolja. Na osnovnih in srednjih šolah sta oba jezika obvezna učna predmeta. Učenje italijanščine na slovenskih šolah se začne že v 1. razredu ter se nadaljuje vse do mature oziroma do zaključnega izpita. Pred vstopom v osnovno šolo, se nekateri otroci seznanjajo z italijanskim jezikom že v vrtcu. Gre torej za zgodnje učenje drugega jezika (J2) in njegovo ekstenzivno poučevanje.

Italijanščina se poučuje v predmetni obliki. Učenci osnovnih šol imajo 2 uri italijanščine na teden, kar pomeni 70 ur italijanščine vsako leto. Prilagojeni predmetnik ne jemlje ur drugim vsebinam, so pa učenci Slovenske Istre bolj obremenjeni z dvema urama tedensko (Čok 2009; Novak Lukanovič idr. 2011).

<b>Italijanščina kot J2</b>			
1. razred	70 ur	6. razred	70 ur
2. razred	70 ur	7. razred	70 ur
3. razred	70 ur	8. razred	70 ur
4. razred	70 ur	9. razred	64 ur
5. razred	70 ur	<b>TOT.</b>	624 ur

*Tabela 1: Razpored ur italijanščine po razredih OŠ*

#### 3.2 Italijanščina kot tuji jezik

Zunaj območja Slovenske Istre se italijanščina obravnava kot tuji jezik, čeprav v obmejnem območju na zahodnem delu države ima italijanščina zaradi povezave s trgovino dela, posebno vrednost.

### ***3.3 Učni načrt »Italijanščina kot drugi jezik« za osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju Slovenske Istre***

Pri pouku italijanščine (J2), učenci razvijajo sporazumevalne zmožnosti v italijanščini in ob tem tudi druge zmožnosti. Sporazumevalna zmožnost temelji na:

- znanja, ki se nanašajo na glasoslovje, oblikoslovje, skladnje, besediloslovje,
- sporazumevalne zmožnosti kot so branje, poslušanje, govorjenje, pisanje za samostojno uporabo drugega jezika,
- (med)kulturno zavedanje in sporazumevanje, ki pomagajo učencu uspešno sprejemanje, tvorjenje in posredovanje govornih in pisnih besedil v drugem jeziku; uresničevanje jezika v lastnem delovanju in vplivanju na delovanje sogovorcev; izražanje čustev, pričakovanj; učenje in pridobivanje informacij ter spoznavanje kulture in družbenih norm.

Druge zmožnosti vključujejo:

- zmožnosti spoznavanja sveta na podlagi izkušenj in izobraževanja ali raznih virov informacij,
- socialne zmožnosti oziroma veščine,
- zmožnosti utemeljevanja vrednot, osebnih pričakovanj in stališč,
- zmožnosti učenja (kognitivni stili, učni stili in strategije, motivacija, učne sposobnosti).

Učenci z učenjem italijanščine kot drugega jezika na narodno mešanem območju razvijajo sporazumevalno zmožnost v tem jeziku v celoti, kar pomeni, da so pripravljeni in ozaveščeni o sobivanju in medsebojnem spoštovanju med prebivalci večjezičnega območja. Pri pouku italijanščine, poleg sporazumevalnega in medkulturnega vidika, je vključen tudi splošnoizobraževalni vidik, ki se kaže v povezovanju italijanščine z drugimi predmeti, v dopolnjevanju ciljev in učnih vsebin, v uporabi pridobljenega znanja v različnih življenjskih primerih (Šečerov idr. 2011, 6-7).

Sporazumevalne zmožnosti (poslušanje, govorno sporočanje in sporazumevanje, branje in pisanje) so povzete po Skupnem evropskem jezikovnem okvirju (SEJO) (v angleščini: CEFR – *Common European Framework of Reference for Languages*). Ta okvir podrobno opisuje in

deli sporazumevalno jezikovno zmožnost po šeststopenjski lestvici: A1, A2, B1, B2, C1 in C2. A1 je najnižja raven in C2 najvišja. Posamezna stopnja je razdeljena na štiri področja, in sicer: slušno razumevanje, bralno razumevanje, govorno sporočanje in sporazumevanje ter pisno sporočanje.

#### 4. Prejšnje raziskave

V zadnjem desetletju so bile izvedene različne raziskave, tako na ravni sistema kot na ravni vsebin, organizacije pouka in didaktike na splošno. Raziskovanje je bilo usmerjeno predvsem v iskanje čimbolj uspešnega modela, ki bi zagotavljal uresničevanje izobraževalnih ciljev (doseganje standardov znanja) ter socializacijskih ciljev (oblikovanje stališč in percepcij) učencev o sobivanju različnih jezikovnih/etničnih skupnosti v mešanem okolju.

Pri ugotavljanju učinkovitosti modelov, ki se izvajajo na narodno mešanem območju v Sloveniji velja omeniti raziskovalni projekt *Izobraževanje za dvojezičnost v kontekstu integracijskih procesov* (Čok 2009). Projekt, ki se je opiral na Cumminsov interacijski model dvojezičnega izobraževanja, Gardnerjev socialno izobraževalni model in Bakerjev model stališč do dvojezičnosti, je imel kot glavni cilj ugotoviti raven znanja slovenščine (kot J1 in kot J2), madžarščine in italijanščine (kot J1 in J2) in tujega jezika ter ugotoviti učinkovitost dvojezičnega osnovnošolskega izobraževanja pri doseganju socializacije učencev v jezikovno in etnično mešanem okolju.

Oddelek za Italijanistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem je posvečalo svoje delo k raziskovanju dvojezičnosti, večjezičnosti in medkulturne sporazumevalne zmožnost (Malčič & Zudič Antonič 2016). Raziskave na področju poučevanja italijanskega jezika, ki so bile izvedene v zadnjih letih, so bile usmerjene v ugotavljanja stanja na šolah, v odkrivanju potreb in izzivov. V sklopu projekta *Comenius 2.1* (Zudič Antonič 2018), so rezultati pokazali, da so pri poučevanju italijanskega jezika kot drugega jezika prisotne težave: neustrezni učbeniki, premalo motivacije za učenje jezika, preveliki razredi, neustrezne učilnice in neustrezne metode poučevanja, premalo uporabe IKT.

Temeljni cilj projekta *EDUKA – Vzgajati k različnosti/Educare alla diversità* je bila promocija medkulturnih vrednot kot temeljev oblikovanja in razvijanja odnosov v večetnični in večjezikovni družbi. Cilj projekta je ustvariti znanje in orodja (didaktično in informativno gradivo, priročnike, publikacije, igre itd.) za vzgajanje k različnosti in medkulturnosti v šolskem in univerzitetnem okolju ter jih posredovati predvsem mladim in učnemu kadru na vseh stopnjah izobraževanja (Projekt EDUKA).

## **5. Strokovno-razvojna naloga 2021**

### ***5.1. Opis naloge in metodologija***

V letošnji strokovno-razvojni nalogi smo nadaljevali raziskavo o poučevanju italijanskega jezika na slovenskih šolah slovenske Istre. Glavni namen raziskave je bil, da bi pridobili stališča učencev glede italijanskega jezika, ki se poučuje na narodnostno mešanem območju kot drugi jezik (J2) oziroma jezik okolja. Raziskava je torej bistvena za analizo stanja italijanskega jezika v okolju, kjer ima priznan status uradnega jezika in kjer živi italijanska narodna skupost.

V raziskavo so bili vključeni učenci 9. razredov osnovnih slovenskih šol vseh obalnih občin kjer se italijanščina poučuje kot obvezni predmet. Za zbiranje podatkov smo uporabili spletni vprašalnik v katerem, poleg vprašanja, ki se nanašajo na pomen in znanje jezikov – slovenskega in italijanskega – nas je zanimalo, ali so učenci zadovoljni z izvedno pouka italijanščine in kaj bi jih dodatno motiviralo pri pouku italijanščine. V zadnjem delu pa smo tudi vprašali ali se učenci zavedajo, da živijo v dvojezičnem okolju in ali so pozorni na elemente italijanske kulture v prostoru.

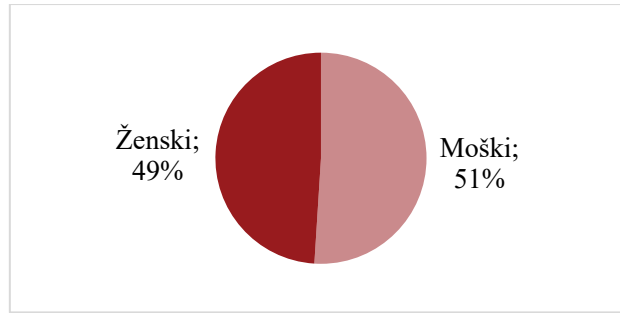
Na naše povabilo so se odzvale 4 šole: OŠ Sečovlje, »Dušana Bordona« Koper, OŠ »Elvire Vatovec« Prade, podružnica Sveti Anton, OŠ »dr. Aleš Bebler-Primož« Hrvatini. Po razgovoru z ravnateljicami in pridobljenimi soglasji staršev, so bili učenci vključeni v študijo s pomočjo spletnega vprašalnika. Načrtovani vzorec je bil 129 učencev, delno ali v celoti ga je izpolnilo 91 respondentov (70,5 %).

Anketiranje je potekalo od 6. aprila do 6. junija 2022. Vprašalnik je bil sestavljen iz 24 vprašanj zaprtega in odprtega tipa.

### ***5.2. Predstavitev empiričnih rezultatov***

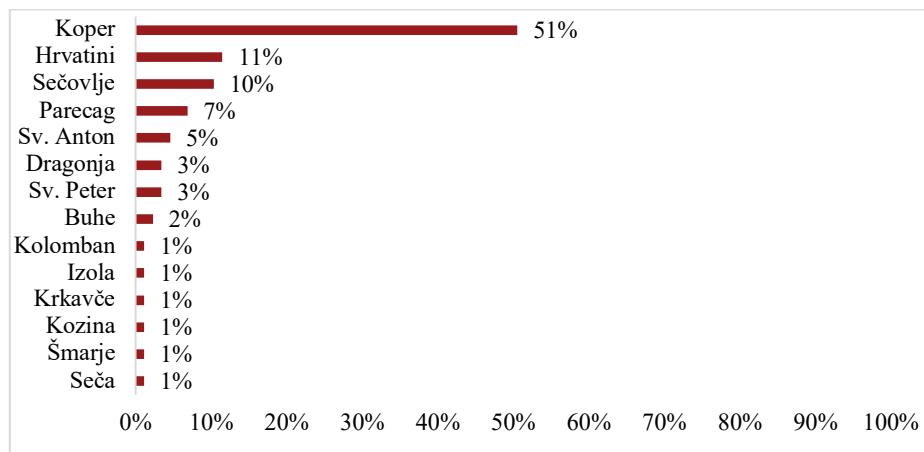
#### *Demografske značilnosti anketirancev*

V začetku predstavljamo osnovne demografske značilnosti respondentov, ki kažejo na strukturo učencev in učenk. Na vprašanje, v katerem smo povprašali o spolu anketirancev, je odgovorilo 86 anketirancev. Od tega je bilo 51 % moških in 49 % žensk.



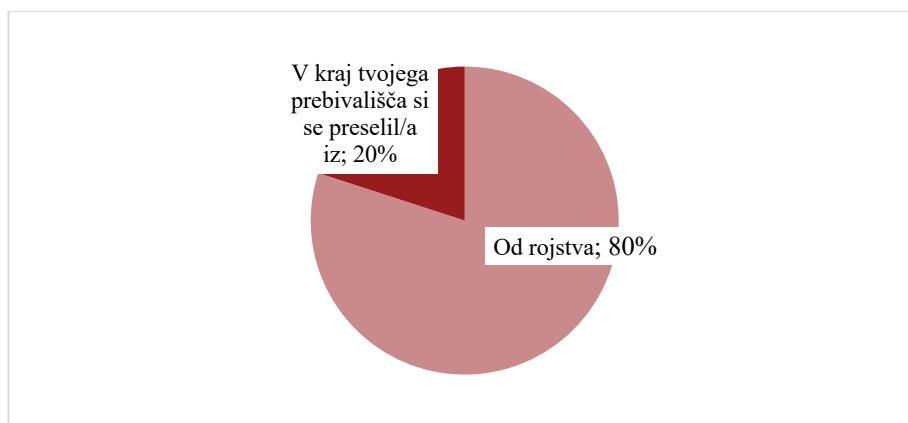
*Graf 1: Spolna struktura učencev*

V naslednjem vprašanju smo anketirance spraševali po kraju, v katerem živijo. Porazdelitev odgovorov pa je prikazana v grafu 2. Na podlagi grafa ugotovimo, da večina (51 %) anketiranih živi v Kopru. Njim sledijo tisti, ki živijo v Hrvatinih (11 %), Sečovlju 10 %, Parecagu (7 %), Sv. Antonu (3 %), Dragonji (3 %) ter Sv. Petru (3 %). V ostalih krajih pa živi manj kot desetina vseh anketiranih.



*Graf 2: Porazdelitev respondentov glede na kraj bivanja (n = 87, v %).*

Naslednje vprašanje se je navezovalo na kraj bivanja. Natančneje anketirance smo spraševali, ali v kraju trenutnega prebivališča živijo od rojstva ali pa so se v kraj trenutnega prebivališča preselili. Dobljeni odgovori so prikazani v grafu 3.



Graf 3: Porazdelitev respondentov glede na kraj bivanja trenutnega prebivališča ( $n = 87$ , v %).

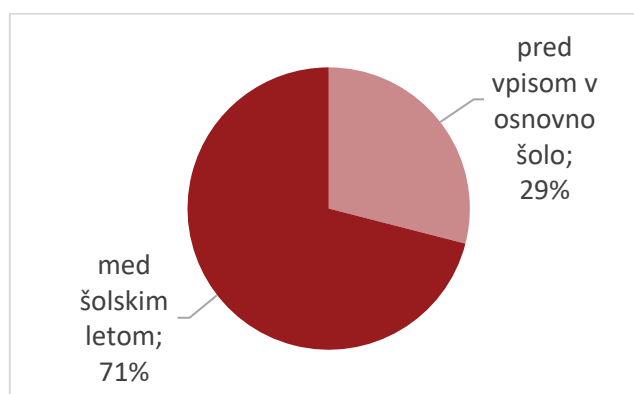
Rezultati kažejo (graf 3), da štiri petine (80 %) anketiranih v kraju trenutnega prebivališča živi od rojstva, med tem, ko se je ena petina (20 %) anketiranih, v kraj trenutnega prebivališča preselila iz Izole, Ljubljane, Domžal, Novega mesta, Grosuplja, Hrvatitov, Ankarana, Postojne, Cilije itd. V nadaljevanju predstavljamo tudi oblake besed (angl. Wordcloud). Oblak besed je vizualna predstavitev besedila. Velikost same besede znotraj oblaka pa določa, kolikokrat je bila posamezna beseda vstavljena v oblak besed.



Slika 1: Oblak najbolj pogostih besed postavke »V kraj tvojega prebivališča si se preselil/a iz (navedi kraj oz. državo prejšnjega prebivališča):«

Vprašanje, ki je sledilo, so dobili samo tisti, ki so pri vprašanju »V kraju trenutnega prebivališča živiš« odgovorili z »V kraj tvojega prebivališča si se preselil/a iz (navedi kraj oz. državo prejšnjega prebivališča):«. Torej gre za petino vseh anketiranih (20 %). Porazdelitev

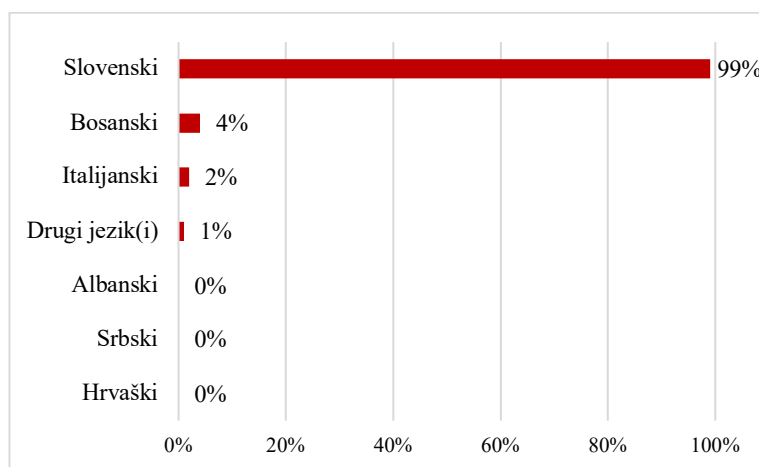
odgovorov pa je prikazana na grafu 4, na podlagi katere razberemo, da se je večina (72 %) anketiranih, v kraj trenutnega prebivališča preselila med šolskim letom.



Graf 4: Porazdelitev respondentov glede na kraj bivanja - preselitev ( $n = 17$ , v %).

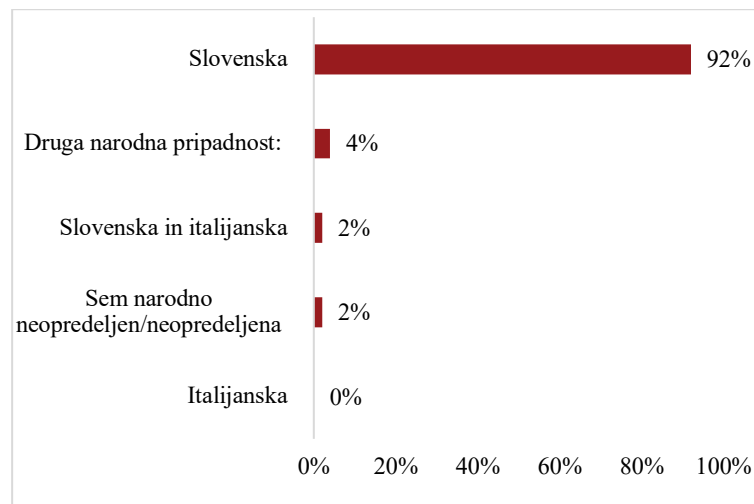
#### Materni jezik in narodna pripadnost

V nadaljevanju smo anketirance spraševali po maternem jeziku oziroma jeziku, ki so ga govorili v zgodnjem otroštvu. Anketiranec je na vprašanje lahko odgovoril z več možnimi odgovori. Na podlagi grafa 5 razberemo, da je materni jezik večine (99 %), slovenščina. Na drugi strani pa je le slaba desetina (7 %) takih, ki so v otroštvu govorili druge jezike, in sicer: bosanski, italijanski ter ukrajinski.



Graf 5: Porazdelitev odgovorov glede na materni jezik ( $n = 85$ , v %).

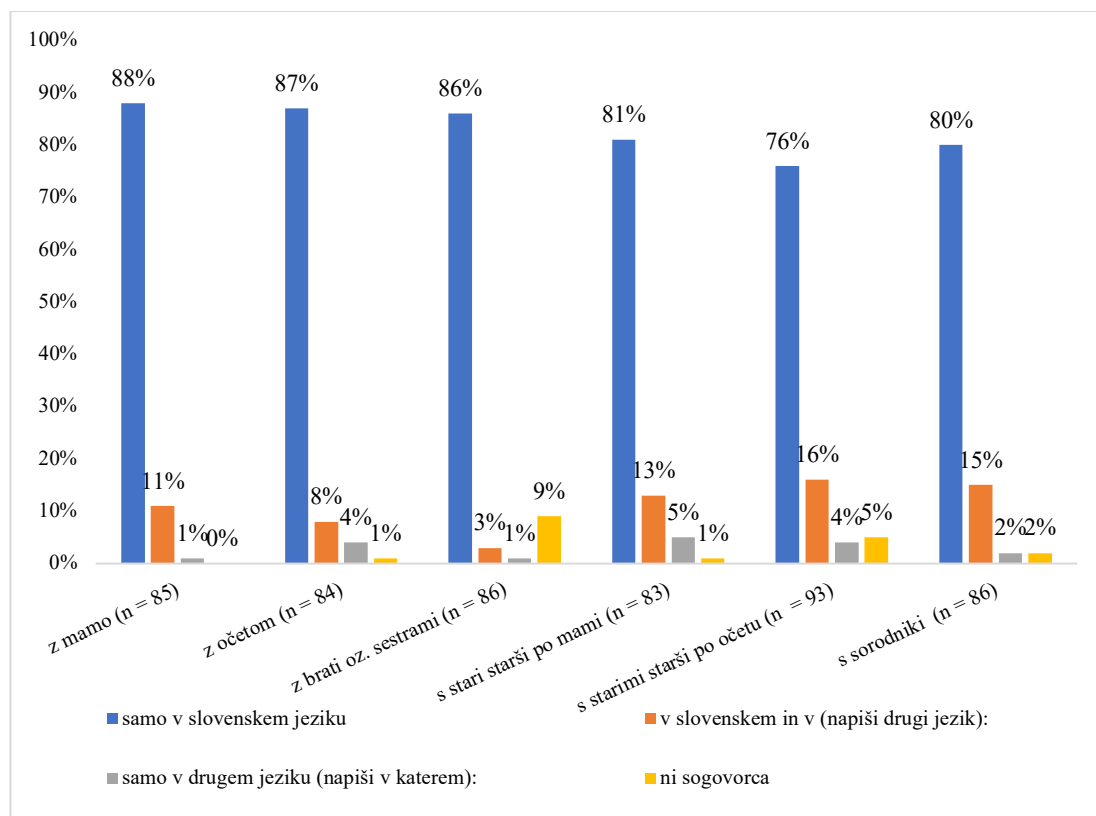
Glede na narodno pripadnost (graf 6) najštevilnejšo skupino sestavljajo anketiranci slovenske narodnosti (92 %). Sledijo jim anketiranci druge narodne pripadnosti (4 %) med katere spadajo bosanci in srbi, njim pa sledijo anketiranci slovenske in italijanske narodnosti (2 %) ter tisti (2 %), ki so narodno neopredeljeni.



*Graf 6: Porazdelitev odgovorov glede na narodno pripadnost (n = 83, v %).*

#### *Jeziki, ki jih učenci govorijo doma in zunaj doma*

Anketirance smo povprašali, katere jezike govorijo doma z mamo, očetom, brati oz. sestrami, s starimi starši po mami in po očetu ter z drugimi sorodniki. Porazdelitev odgovorov je prikazana v grafu 7. Iz prikaza je razvidno, da večina anketiranih doma govori samo v slovenskem jeziku. Njim pa sledijo tisti, ki doma govorijo v slovenskem in v drugem jeziku (angleškem, makedonskem, bosanskem, srbskem ali italijanskem). Prav tako pa ugotavljamo, da največ (9 %) anketiranih nima sogovorca pri pogovoru z brati oziroma sestrami, kar lahko nakazuje na dejstvo, da so edinci.



Graf 7: Porazdelitev odgovorov glede na jezik uporabljen doma (v %).

Izvedeti smo želeli tudi, kateri jezik učenci govorijo zunaj doma, na narodno mešanem območju v različnih okoliščinah. Na podlagi rezultatov smo ugotovili, da večina anketiranih zunaj doma, na narodno mešanem območju, govori samo v slovenskem jeziku, največji delež pa predstavljajo tisti, ki slovensko govorijo pri zdravniku (84 %), na pošti (82 %), v trgovini (80 %), kulturnem ali športnem društvu (80 %), v šoli (79 %) itd. Ker so poleg zaprtih odgovorov anketiranci lahko podali tudi svoje mnenje v obliki odprtih odgovorov, smo te rezultate prikazali v tabeli 1.

	v slovenskem in v (v okvirček napiši drugi jezik) jeziku	samo v drugem jeziku (v okvirček napiši v katerem)
v šoli	Albansko Albanski	
	italijanskem	angleškem
	italijanskem, angleški	
	italjanskem in angleškem	
	angleščina	
	angleško	
	angleškem	
	Angleškem	
s prijatelji	Italjanskem	
	italijanskem, angleški	

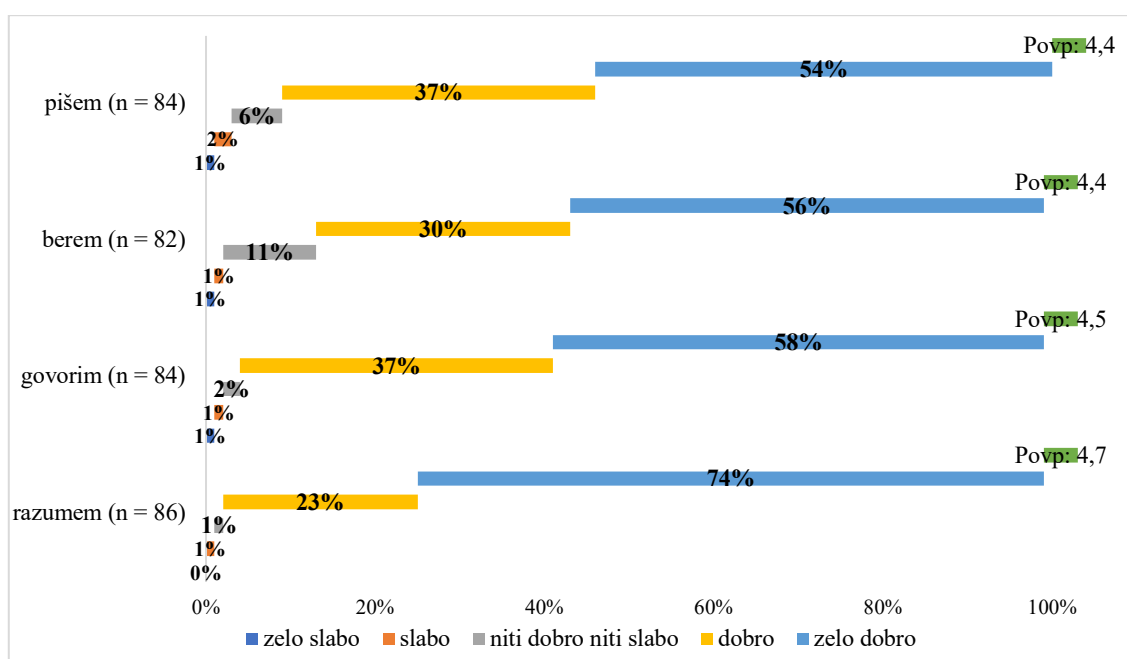
	italijanskem, angleški	
	italjanskem in angleškem	
	angleščina	
	srbskem	
	angleščini	
	angleško,nemško	
	bosanski	
	angleščina	
	bosanščini	
	angleško	
	angleškimi	
	Angleškem	
	Hrvaški	
v cerkvi	Albansko	
	Hrvaški	
v trgovini	Albansko Albansko	
	italijanskem	
	angleško,italijansko	
	italijanskim	
	Angleškem	
na pošti		
pri zdravniku	Bosansko	
v kulturnem ali športnem društvu	angleško,italijansko	
	srbsko	
	Angleškem	
	Italijanskem	
	Italijanskem	
s sosedi	Albansko	
	italijanskem in angleškem	
	nemško,srbsko,italijansko	
		italijanskem
	Italijanskem	
	Hrvaški	

*Tabela 1: Odgovori na vprašanje »Kateri jezik govoriš zunaj doma, na narodno mešanem območju?«.*

Rezultati v tabeli 1 kažejo, da večina anketiranih zunaj doma poleg slovenskega jezika v vseh okoliščinah uporabljajo še italijanski in angleški jezik. Med ostalimi jeziki pa zaznamo še albanski, srbski in hrvaški jezik.

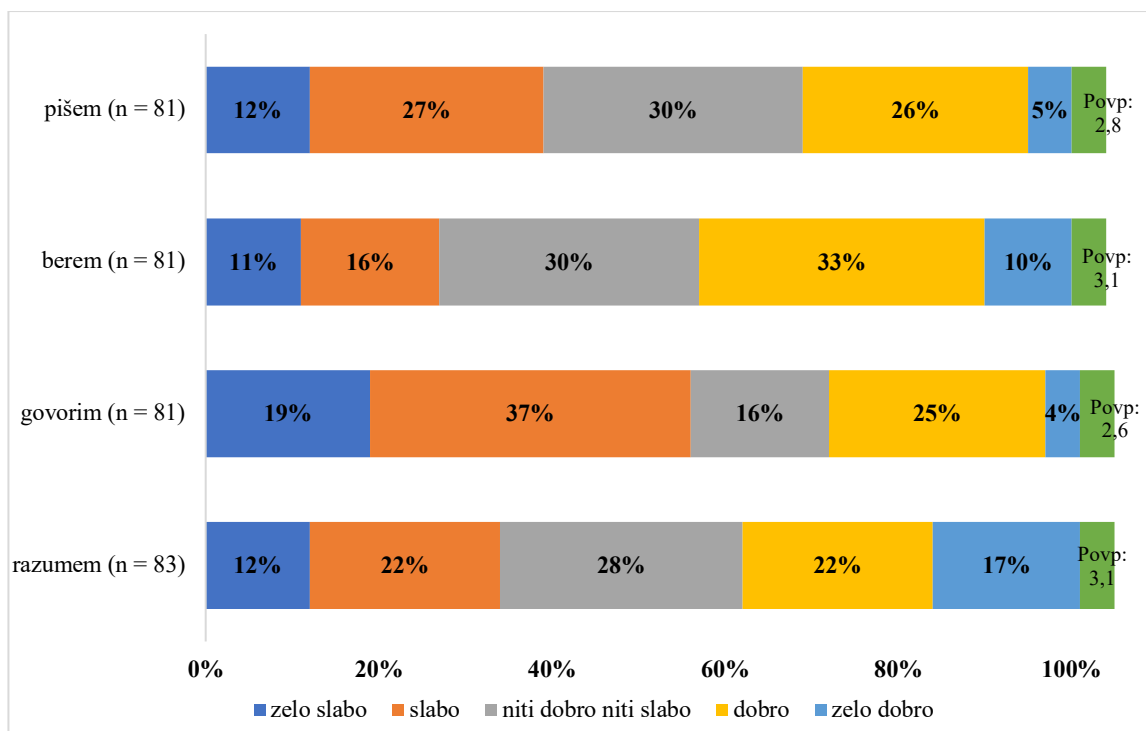
## Znanje jezika

Anketirancem smo zastavili tri vprašanja, s katerimi smo želeli spoznati njihovo znanje slovenskega (graf 8) in italijanskega (graf 9) jezika ter znanje angleškega jezika (graf 10). Poprosili smo jih, da na lestvici od »zelo slabo« do »zelo dobro« ocenijo svoje znanje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika. Ugotavljamo, da večina anketiranih svoje znanje slovenskega jezika ocenjuje kot dobro oziroma zelo dobro, kar potrjuje tudi povprečna ocena, ki je pri vseh postavkah nad vrednostjo 4. Z drugimi besedami, anketiranci v povprečju svoje znanje slovenskega jezika ocenjujejo kot dobro oziroma dobro razumejo, govorijo, berejo in pišejo. Prav tako je razvidno, da so se z najvišjo povprečno oceno opredelili do postavke »razumem« (4,7) z najnižjo oceno pa do trditve »pišem« in »berem« (4,4).



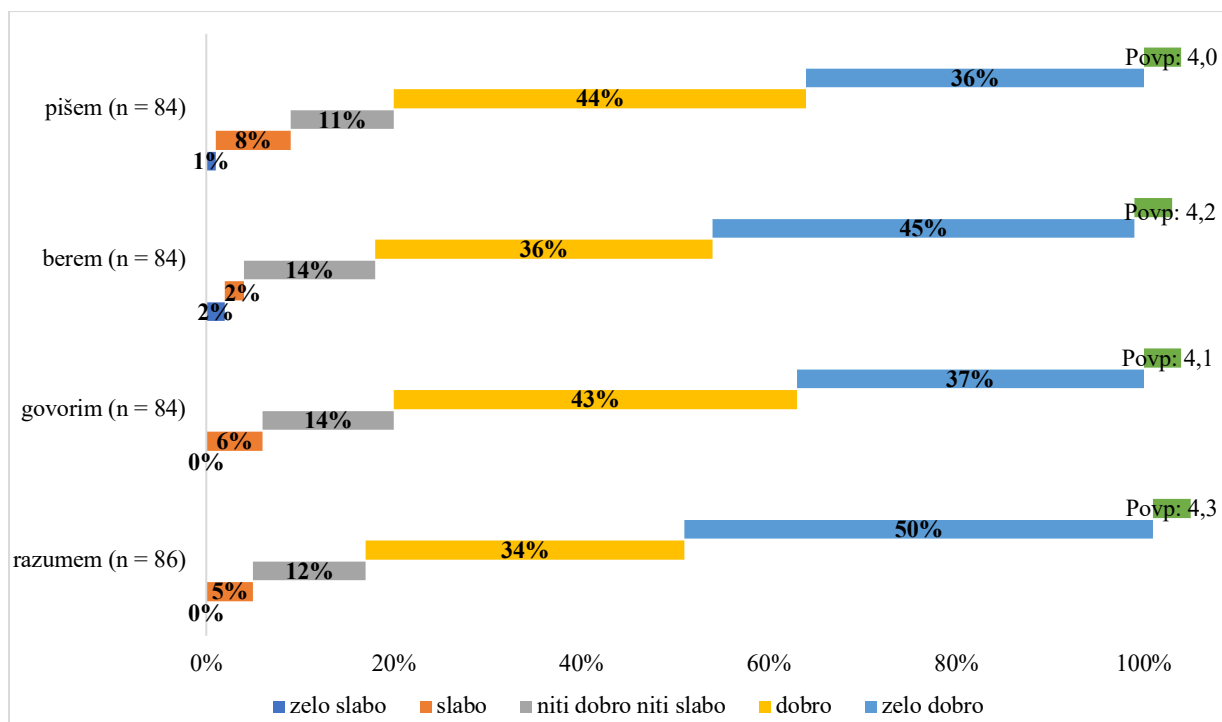
Graf 8: znanje slovenskega jezika (v %, povprečje).

Nasprotno pa je pri oceni znanja italijanskega jezika (graf 9), in sicer večina anketiranih svoje znanje italijanskega jezika ocenjuje kot niti dobro niti slabo. Lahko bi rekli, da je tako razumevanje, branje kot govorjenje in razumevanje jezika bolj slabo, kot dobro. Temu pritrjujejo tudi povprečne ocene posameznih postavk, kjer povprečje ne presega vrednosti 3,1. Da znanje italijanskega jezika ni dobro potrjuje tudi dejstvo, da imata najvišjo povprečno oceno postavka »razumem« in »berem« (3,1 – Niti dobro niti slabo), najnižjo povprečno oceno pa postavka »govorim« (2,6).



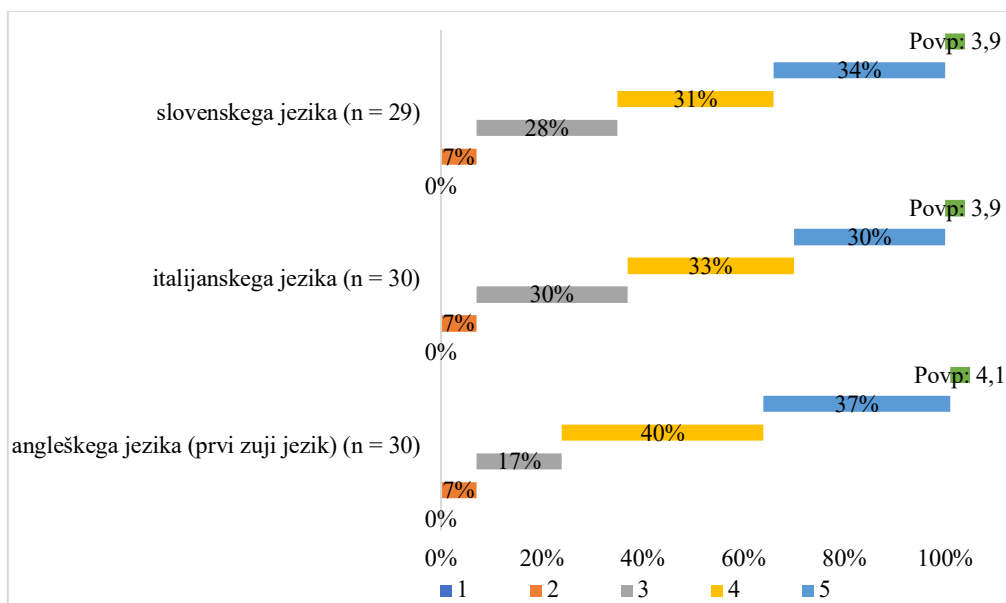
*Graf 9: znanje italijanskega jezika (v %, povprečje).*

Pri znanju angleškega jezika se kaže podobna slika kot pri znanju slovenskega jezika, in sicer ugotavljamo, da večin anketiranih svoje znanje angleškega jezika ocenjuje dobro oziroma zelo dobro. Nadalje iz prikaza grafa 10 razberemo tudi, da anketiranci v povprečju svoje znanje angleškega jezika ocenjujejo kot dobro oziroma dobro razumejo, govorijo, berejo in pišejo, saj je povprečna ocena vseh postavk večja ali enaka vrednosti 4, ki po mnenju anketirancev predstavlja »Dobro« znanje angleškega jezika.



Graf 10: znanje angleškega jezika (v %, povprečje).

Anketirance smo povprašali tudi o oceni, ki so jo imeli lansko šolsko leto pri pouku slovenskega, italijanskega ter angleškega jezika (prvi tuji jezik). Presenetljivo dosežene končne ocene učencev pri pouku slovenskega jezika ne odražajo njihovega mnenja o njihovem znanju slovenskega jezika. Z drugimi besedami, večina anketirancev je svoje znanje slovenskega jezika ocenila kot zelo dobro (poglej graf 8), povprečna končna ocena pri pouku slovenskega jezika pa je bila 3,9 (standardni odklon znaša 1, kar pomeni, da se ocene od povprečne ocene 3,9 standardno odklanjajo za eno oceno). Nasprotno pa so dosežene končne ocene pri pouku italijanskega jezika nekoliko višje, kot pa to ocenjujejo anketiranci sami (poglej graf 9), in sicer večina anketiranih svoje znanje italijanskega jezika ocenjuje kot niti dobro niti slabo, končna povprečna ocena pri predmetu italijanskega jezika pa je znašala dobro oziroma štiri. Končno znanje angleškega jezika pa se ujema z oceno anketirancev (poglej graf 10) o njihovem znanju. Z drugimi besedami, končna ocena angleškega jezika se ujema z oceno anketirancev, kjer svoje znanje angleškega jezika pri razumevanju, govoru, branju in pisanju, ocenjujejo kot dobro.



Graf 12: Dosežena končna ocena pri pouku (v %, povprečje).

### Mnenje o pomenu italijanskega jezika

Zanimalo nas je tudi mnenje anketirancev o pomenu znanja italijanskega jezika, zato smo jih povprašali o njihovem strinjanju oziroma nestrinjanju s posameznimi trditvami, ki so jih ocenjevali na petstopenjski lestvici (od 1 do 5), pri čemer ocena 1 pomeni »sploh se ne strinjam« ocena 5 pa »povsem se strinjam«. Zaradi preglednosti smo dobljene rezultate prikazali v tabeli 2.

Podvprašanja	Odgovori						Povprečje	Std. Odklon
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj		
Znanje italijanskega jezika mi odpira več možnosti za zaposlitev.	8 10%	10 12%	19 23%	29 35%	17 20%	83 100%	3,4	1,22
Za učence slovenskih šol na narodnostno mešanem območju ni potrebno, da se naučijo italijanskega jezika.	7 8%	32 38%	25 30%	10 12%	10 12%	84 100%	2,8	1,14
Znanje italijanskega jezika mi omogoča prijateljstvo.	15 18%	22 27%	16 20%	16 20%	13 16%	82 100%	2,9	1,36
Znanje italijanskega jezika, ki ga dobim v šoli mi bo omogočilo izbiro srednje šole.	18 22%	30 37%	17 21%	14 17%	3 4%	82 100%	2,4	1,12

Znanje italijanskega jezika mi omogoča razumevanje in spremljanje kulture mojega okolja.	8 10%	23 28%	25 30%	20 24%	6 7%	82 100%	2,9	1,1
Italijanski jezik uporabljam na različnih področjih, tudi izven šole.	25 30%	17 20%	14 17%	16 19%	11 13%	83 100%	2,7	1,43
Znanje italijanskega jezika mi omogoča, da bom v svojem okolju lahko uspešen.	12 14%	22 27%	20 24%	19 23%	10 12%	83 100%	2,9	1,25

*Tabela 2: Spodaj so navedene trditve o pomenu znanja italijanskega jezika. Oceni, prosim, v kolikšni meri se strinjaš oziroma ne strinjaš s posamezno trditvijo.*

Z najvišjo povprečno oceno so se anketiranci opredelili do trditve »Znanje italijanskega jezika mi odpira več možnosti za zaposlitev« (3,4), kar pomeni, da se s trditvijo v povprečju niti strinjajo niti ne strinjajo. Z najnižjo povprečno oceno pa so se anketiranci opredelili do trditve »Znanje italijanskega jezika, ki ga dobim v šoli mi bo omogočilo izbiro srednje šole« (2,4), kar pomeni, da se s trditvijo ne strinjajo. Na splošno pa lahko opazimo, da se z večino trditev o pomenu znanja italijanskega jezika niti strinjajo niti se ne strinjajo.

#### *Mnenje o pomenu znanja jezikov in mnenje o pomenu šole*

V tabeli 3 so predstavljene analize trditev o pomenu jezikov in o pomenu šole, ki so jih učenci ocenjevali na petstopenjski lestvici (od 1 do 5), pri čemer ocena 1 pomeni »sploh se ne strinjam« ocena 5 pa »povsem se strinjam«.

Podvprašanja	Odgovori						Povprečje	Std. Odklon
	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj		
Otroci se v šoli radi učijo slovenski jezik.	8 10%	9 11%	41 49%	22 27%	3 4%	83 100%	3,0	0,96
V šoli bi morali imeti več ur slovenskega jezika.	20 24%	36 43%	23 28%	2 2%	2 2%	83 100%	2,2	0,9
Učitelji dobro obvladajo slovenski jezik.	0 0%	1 1%	10 12%	40 49%	31 38%	82 100%	4,2	0,71
V šoli bi se morali več učiti o slovenski zgodovini in kulturi.	12 14%	26 31%	35 42%	5 6%	5 6%	83 100%	2,6	1,01
Otroci se v šoli radi učijo italijanski jezik.	22 27%	27 33%	26 31%	6 7%	2 2%	83 100%	2,3	1,01

V šoli bi morali imeti več ur italijanskega jezika.	24 29%	22 27%	21 26%	11 13%	4 5%	82 100%	2,4	1,18
Učitelji dobro obvladajo italijanski jezik.	3 4%	8 10%	22 27%	34 41%	16 19%	83 100%	3,6	1,02
V šoli bi se morali več učiti o zgodovini in kulturi italijanske narodne skupnosti.	28 34%	23 28%	19 23%	8 10%	5 6%	83 100%	2,3	1,2
Šola mi daje dovolj znanja za nadaljevanje šolanja kjerkoli v Sloveniji.	5 6%	18 22%	37 45%	19 23%	3 4%	82 100%	3,0	0,92
Učenje tujega jezika (npr. angleškega) je bolj pomembno kot učenje slovenskega jezika.	1 1%	7 8%	19 23%	36 43%	20 24%	83 100%	3,8	0,94
Učenje tujega jezika (npr. angleškega) je bolj pomembno kot učenje italijanskega jezika.	16 19%	24 29%	23 28%	13 16%	7 8%	83 100%	2,7	1,2
Učenje več jezikov v šoli mi povzroča težave.	10 12%	26 31%	28 34%	8 10%	11 13%	83 100%	2,8	1,18
V šoli bi se morali več učiti tudi o drugih kulturah.	8 10%	9 11%	41 49%	22 27%	3 4%	83 100%	3,0	0,96

*Tabela 3: Spodaj so navedene trditve o pomenu jezikov in o trditve o pomenu šole, ki jo obiskuješ. Oцени, prosim, v kolikšni meri se strinjaš oziroma nestrinjaš s posamezno trditvijo.*

Iz tabele 3 lahko razberemo, da so se anketiranci z najvišjo povprečno oceno opredelili do trditve, da »Učitelji dobro obvladajo slovenski jezik« (4,2), z nekoliko nižjo oceno pa do trditve, da »Učenje tujega jezika (npr. angleškega) je bolj pomembno kot učenje slovenskega jezika« (3,8) ter trditve »Učitelji dobro obvladajo italijanski jezik« (3,6). Z najnižjo povprečno oceno pa so se anketiranci opredelili do trditve »V šoli bi morali imeti več ur slovenskega jezika« (2,2), s katero se v povprečju ne strinjajo. Absolutne vrednosti povprečij večine trditev se gibljejo okoli vrednosti 3, kar pomeni, da se anketiranci v povprečju z večino trditev niti ne strinjajo niti strinjajo.

#### *Pogostost o izvajanju dejavnosti v italijanskem jeziku*

V tabeli 4 so predstavljene analize trditev o pogostosti izvajanja posameznih aktivnosti, ki so jih anketiranci ocenjevali na lestvici od 1 do 6, pri čemer ocena 1 pomeni »Nikoli« ocena 6 pa »Vsak dan«. Rezultati prikazani v tabeli 4 kažejo, da večina anketiranih nikoli ne bere knjig ali revij v italijanskem jeziku, prav tako pa tudi ne posluša glasbe, gleda TV ali pa uporablja internet in družbenih omrežij v italijanskem jeziku. Med tistimi, ki izvajajo aktivnosti v italijanskem jeziku pa je največ takih, ki gledajo TV programe ali poslušajo glasbo. Vendar

pa znaša povprečna ocena za obe aktivnosti 2,8, kar pomeni, da v povprečju anketiranci obe aktivnosti izvajajo enkrat do trikrat mesečno. Dodamo lahko tudi ugotovitev, da sta branje knjig in revij aktivnosti, ki je anketiranci ne izvajajo skoraj nikoli.

Podvprašanja	Odgovori							Povprečje	Std. Odklon
	Nikoli	Manj kot enkrat mesečno	Enkrat do trikrat mesečno	Enkrat tedensko	Dva do trikrat tedensko	Vsak dan	Skupaj		
bereš knjige v italijanskem jeziku?	61 73%	18 22%	2 2%	1 1%	0 0%	1 1%	83 100%	1,4	0,77
bereš revije v italijanskem jeziku?	64 78%	9 11%	6 7%	2 2%	0 0%	1 1%	82 100%	1,4	0,89
poslušáš glasbo v italijanskem jeziku?	26 31%	20 24%	13 16%	6 7%	7 8%	11 13%	83 100%	2,8	1,76
gledáš TV programe v italijanskem jeziku?	31 37%	15 18%	9 11%	10 12%	7 8%	11 13%	83 100%	2,8	1,82
uporabljša Interneta in družbenih omrežjih v italijanskem jeziku?	48 58%	15 18%	4 5%	3 4%	5 6%	8 10%	83 100%	2,1	1,7

Tabela 4: Ocení, kako pogosto oziroma redko...

#### Zadovoljstvo z izvedbo pouka italijanščine

Anketirance smo povprašali tudi o njihovem strinjanju oziroma nestrinjanju s posameznimi trditvami, ki so jih ocenjevali na petstopenjski lestvici (od 1 do 5), pri čemer ocena 1 pomeni »sploh se ne strinjam« ocena 5 pa »povsem se strinjam«.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	niti se strinjam niti se ne strinjam	Se strinjam	Povsem se strinjam	Skupaj	Povprečje	Std. Odklon
Pouk italijanščine je zanimiv.	13 16%	9 11%	38 46%	17 20%	6 7%	83 100%	2,9	1,11
Pri pouku italijanščine uporabljamo ostarele učbenike.	11 14%	18 23%	17 21%	24 30%	10 13%	80 100%	3,1	1,26
	23	26	19	12	3	83	2,3	1,14

Pri pouku govorimo premalo v italijanščini.	28%	31%	23%	14%	4%	100%		
Pri pouku italijanščine se učimo preveč slovnice.	5 6%	11 13%	37 45%	20 24%	10 12%	83 100%	3,2	1,03
Pouk italijanščine je zahteven.	6 7%	13 16%	24 29%	24 29%	16 19%	83 100%	3,4	1,18
Pri pouku italijanščine se naveličam.	4 5%	10 12%	19 23%	28 34%	21 26%	82 100%	3,6	1,14
Pri pouku italijanščine se veliko naučim.	12 14%	17 20%	34 41%	19 23%	1 1%	83 100%	2,8	1,01
Pri pouku italijanščine imamo preveč domačih nalog.	19 23%	28 33%	19 23%	8 10%	10 12%	84 100%	2,5	1,27
Pouk italijanščine je dodatna bremenitev.	8 10%	17 21%	23 28%	16 20%	18 22%	82 100%	3,2	1,28
Pri pouku italijanščine bi želel, da bi obravnavali snov, ki bi bila uporabna.	1 1%	5 6%	18 22%	38 46%	21 25%	83 100%	3,9	0,9

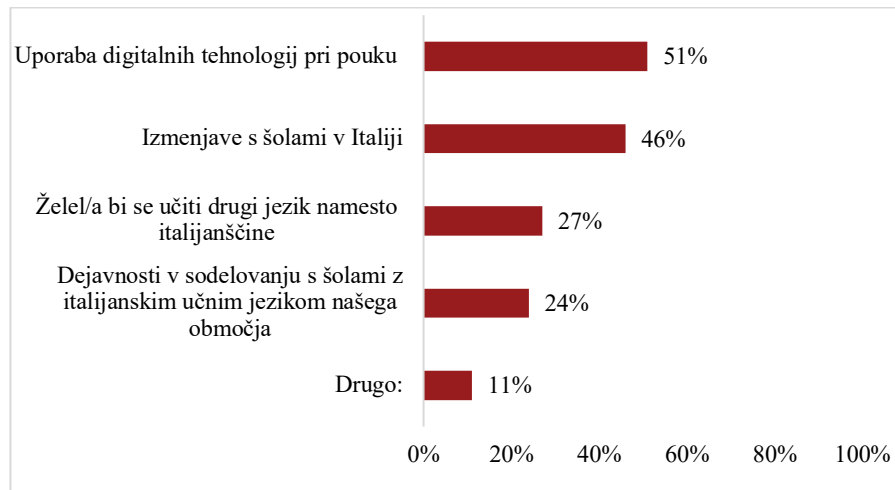
*Tabela 5: Spodaj so navedene trditve o zadovoljstvu z izvedbo pouka italijanščine. Oceni, prosim, v kolikšni meri se strinjaš oziroma ne strinjaš s posamezno trditvijo..*

Iz tabele 5 lahko razberemo, da so se anketiranci z najvišjo povprečno oceno opredelili do trditve »Pri pouku italijanščine bi želel, da bi obravnavali snov, ki bi bila uporabna« (3,9), z nekoliko nižjo oceno pa do trditve, da »Pri pouku italijanščine se naveličam« (3,4). Z najnižjo povprečno oceno pa so se anketiranci opredelili do trditve »Pri pouku govorimo premalo v italijanščini« (2,2), s katero se v povprečju ne strinjajo. Absolutne vrednosti povprečij večine trditev se gibljejo okoli vrednosti 3, kar pomeni, da se anketiranci v povprečju z večino trditev niti ne strinjajo niti strinjajo. Na podlagi analize ugotavljamo, da anketiranci z izvedbo pouka italijanščine niso niti zadovoljni niti nezadovoljni, vseeno pa opazimo malo višje stopnje nezadovoljstva z znanjem, saj se po njihovem mnenju ne naučijo prav veliko, prav tako pa so tudi mnenja, da imajo premalo domačih nalog.

### *Motivacija za učenje italijanščine*

Anketirance smo spraševali tudi po tem, kaj bi jih pri učenju italijanščine motiviralo. Anketiranec je na vprašanje lahko odgovoril z več možnimi odgovori, rezultati pa so prikazani v grafu 13. Na podlagi rezultatov razberemo, da sta uporaba digitalnih tehnologij pri pouku in

izmenjava s šolami v Italiji dva glavna dejavnika, ki bi učence motivirala k učenju italijanščine. Dobra četrtina (27 %) bi se raje kot italijanščine učilo drugi jezik, slabo četrtino (24 %) so motivirale dejavnosti v sodelovanju s šolami z italijanskim učnim jezikom njihovega območja. Pod »Drugo« pa najdemo še odgovore kot so »gledanje filmov«, »izleti v Italijo« in »učenje zanimiv stvari«.



Slika 14: Porazdelitev odgovorov glede na motiviranost pri učenju ( $n = 83$ , v %).

### *Pomen italijanskega jezika*

V zadnjem vprašanju zaprtega tipa nas je zanimalo, kateri je tisti odgovor, ki najbolje opiše, kako anketiranci občutijo italijanski jezik. Rezultate predstavljamo v grafu 14. Na podlagi grafa 14 razberemo, da za največ anektirancev italijanski jezik predstavlja jezik okolja v katerem živijo (39 %) ter obvezen predmet, ki se ga učijo v šoli (37 %). Na drugi strani pa najmanj anketirancev meni, da gre za tuji jezik (8 %) ali pa nekaj drugega, kot na primer »jezik okolja, kjer živi njihov oče«, »jezik, ki jih zanima«, »jezik, ki se ga želijo naučiti, a ga ne znajo« ali pa »jezik okolja v katerem se pogosto nahajajo«.

### *Značilni elementi narodnostnega območja slovenske Istre*

Za konec smo anketirance poprosili, da naštejejo vsaj 3 značilnosti narodnostno mešanega območja Slovenske Istre. Najbolj pogoste odgovore pa predstavljamo v oblaku pogostosti besed.

Z oblakom pojmov so zelo nazorno prikazane tiste besede, ki so izstopale glede na pogostost pojavljanja. Pri anketirancih so kot najpogosteje omenjene tri značilnosti: »dvojezične šole«, »dvojezični promenti znaki« »uradni jezik je italijanski jezik«. Na drugi

strani pa manj pogosto zaznamo besedno zvezo »narodna manjšina« in »italijanska kultura«. Vsi odgovori na to vprašanje so v poglavju Priloga.



*Graf 15: Oblak najbolj pogostih besed vprašanja »Naštej vsaj 3 značilnosti narodnostnega mešanega območja Slovenske Istre.:« (n = 51)*

## 6. Diskusija in zaključek

V letošnji strokovno-razvojni nalogi smo nadgradili raziskavo, ki smo jo izvedli v letu 2021, da bi pridobili širšo sliko glede stališč do italijanskega jezika v izobraževanju. V našo študijo smo vključili učence 9. razredov štirih OŠ z namenom, da bi proučili stališča glede italijanskega jezika, ki se poučuje v slovenskih šolah na narodno mešanem okolju slovenske Istre kot drugi jezik (J2). Italijanski jezik ima na narodno mešanem območju slovenske Istre enakopravni status kot slovenski jezik in italijanščina kot predmet je obvezni od 1. razreda dalje.

Iz študije ugotovljamo, da učenci ne uporabljajo italijanskega jezika zunaj doma (na primer v trgovini, pri zdravniku, v športnem društvu itd.), temveč se sporazumevajo večinoma oz. samo v slovenskem jeziku. Da učenci ne uporabljajo italijanskega jezika, razen pri pouku italijanščine na šoli, potrjuje tudi dejstvo, da večina anketiranih nikoli ne bere knjig (73 %) ali revij (78 %) v italijanskem jeziku. Prav tako večina učencev ne posluša glasbe (31 % nikoli, 24 % manj kot enkrat mesečno), ne gleda TV-ja (37 % nikoli, 18 % manj kot enkrat mesečno) in prav tako ne uporablja Interneta in niti družbenih omrežij v italijanskem jeziku (58 % nikoli).

Glede znanja jezikov, so učenci ocenili znanje slovenskega jezika zelo dobro, kar potrjuje povprečna ocena 4 pri vseh postavkah oz. veččin (pišem, berem, govorim, razumem). Nasprotno so učenci ocenili svoje znanje italijanskega jezika kot povprečno, torej niti dobro, niti slabo. Temu pritrjujejo tudi povprečne ocene posameznih postavk, kjer povprečje ne presega vrednosti 3,1. Ugotovljamo pa, da dosežene končne ocene učencev pri pouku slovenščine in italijanščine ne odražajo njihovega mnenja in njihovo dejansko znanje. Naše dodatne analize kažejo, da so učenci pri pouku slovenščine imeli nekoliko nižje ocene, pri pouku italijanščine pa višje.

Ko smo učence vprašali, da se opredelijo do nekaterih trditev o pomenu znanja italijanskega jezika, opazamo, da na splošno nobena trditev posebej ne izstopa. Trditev, ki je dobila največjo povprečno oceno je trditev »Znanje italijanskega jezika mi odpira več možnosti za zaposlitev« (3,4).

Analiza trditev o pomenu znanja jezikov in o pomenu šole pa je pokazala, da so se učenci strinjali z najvišjo povprečno oceno do trditve »Učitelji dobro obvladajo slovenski jezik« (4,2), sledi »Učenje tujega jezika (npr. angleškega) je bolj pomembno kot učenje italijanskega jezika« (3,8) ter »Učitelji dobro obvladajo italijanski jezik« (3,6).

Visoka stopnja strinjaja s trditvijo, da bi bilo bolj pomembno imeti v šoli več ur tujega jezika (npr. angleškega), bi nas morala opozoriti o stanju oziroma o položaju italijanskega

jezika ne samo v šolah, ampak v širšem okolju. Če dodatno analiziramo še trditev »Otroci se v šoli radi učijo italijanski jezik« (2,3) opažamo, da se učenci s to trditvijo niso strinjali, bi pa nas to moralo dodatno usmeriti v iskanje razlogov do nizke motivacije pri učenju italijanščine.

Prav iz tega razloga smo v letošnji strokovno-razvojni nalogi vprašali učence, da se opredelijo do trditev glede zadovoljstva z izvedbo pouka italijanščine. Z najvišjo stopnjo strinjanja so se učenci opredelili do trditve »Pri pouku italijanščine bi želel, da bi obravnavali snov, ki bi bila uporabna« (3,9), sledi trditev »Pri pouku italijanščine se naveličam« (3,6). Učenci so se opredelili s povprečno vrednostjo do trditev »Pouk italijanščine je zahteven« (3,4), »Pri pouku italijanščine se učimo preveč slovnice« (3,2) in »Pri pouku italijanščine uporabljamo ostarele učbenike« (3,1). Vsi zgoraj navedeni odgovori bi nas morali voditi v razmišljanje, da so pri pouku italijanščine potrebne spremembe, na primer pri učnih načrtih in učnih vsebinah. Da se učenci sami zavedajo, da so učbeniki ostareli in da si želijo, da bi se med poukom obravnavalo uporabno snov, pomeni, da je čas tudi za spremembo same metodologije poučevanja jezika, ki bi morala biti bolj privlačna za učence in vključevati nove pristope, kot na primer uporaba IKT.

Učence smo tudi vprašali kaj bi jih motiviralo pri učenju italijanščine. 51 % učencev je odgovorilo, da bi si želeli uporabo digitalnih tehnologij pri pouku, medtem, ko jih je 46 % odgovorilo, da bi se udeležili izmenjav s šolami v Italiji. Relativno velik delež učencev (27 %) pa je odgovoril, da bi si namesto italijanščine želeli učiti drugi jezik in 24 %, da bi jih motiviralo, če bi izvajali dejavnosti v sodelovanju s šolami z italijanskim učnim jezikom.

Na koncu vprašalnika smo učence vprašali kaj najbolje opiše kako občutijo italijanski jezik. Za 39 % učencev je to jezik okolja v katerem živim, za 37 % učencev pa obvezen predmet, ki se ga učijo v šoli. Samo 11 % učencev je odgovorilo, da je za njih italijanščina tuji jezik.

Čeprav jezikovna in izobraževalna politika Republike Slovenije spodbuja večjezično izobraževanje, se danes zdi, da ne zadovoljuje več trenutnih potreb učencev. Skozi rezultate naše raziskave, s katero smo želeli raziskati stališča učencev do učenja italijanščine in ugotoviti morebitne razloge za pomanjkanje motivacije pri učenju jezika, lahko prepoznamo nekaj glavnih točk, ki bi lahko nudile izhodišča za nadaljnjo raziskovanje ali samo za razmišljanje:

*(1) Potrebno je pregledati in (po možnosti) spreminjati učne načrte italijanščine kot J2 in metodologijo poučevanja.*

Pri poučevanju italijanskega jezika kot drugega jezika (J2) na narodno mešanem območju slovenske Istre so potrebne dodatne poglobljene analize učnih načrtov in vsebin, metodologije, da bi lahko učenci ob koncu osnovnošolskega izobraževanja dosegli predpisane jezikovne cilje in učinkovite rezultate. Novi pristopi za učenje jezikov, uporaba IKT in poudarek na medkulturni vzgoji, ki je pomembna za sobivanje in razumevanje drugih kultur in narodov, kot na narodno mešanem območju slovenske Istre, bi verjetno spodbudilo zanimanje za učenje italijanščine in pripomoglo, da bi učenci dejansko obvladali manjšinski jezik.

*(2) Izobraževalni model na narodno mešanem območju slovenske Istre je treba nenehno spremljati.*

Obstoječi izobraževalni model na narodno mešanem območju slovenske Istre potrebuje stalno spremljanje, da bi se lahko ugotovilo v kakšni meri in kako bi ga bilo potrebno nadgraditi, da bi bil model učinkovit.

*(3) Italijanski jezik je danes izgubil pomen, ki ga je imel v preteklosti.*

Kot je pokazala raziskava, učenci slovenskih osnovnih šol v vsakdanjem sporazumevanju ne uporabljajo italijanskega jezika, večina jih namreč uporablja slovenščino, tako v družinskem okolju kot zunaj doma. Izjemna prevlada angleščine kot jezik globaliziranega sveta in lahko bi rekli, čustvena oddaljenost od italijanščine, povzročata, da manjšinski jezik zavzema še bolj negotov in nestabilen položaj, da je marginaliziran in da ga vse manj dojemajo kot jezik okolja, temveč kot tuji jezik.

*(4) Upoštevati je treba potreb učiteljev italijanščine na slovenskih šolah in staršev učencev.*

Uspešna dvojezičnost ni samo rezultat dobre izobraževalne strategije, ampak so v ta proces vključeni tudi drugi akterji. Pomembno je upoštevati potrebe vseh vpletenih v izobraževanje, v prvi vrsti učiteljev, z namenom, da bi se povečala motivacija za učenje manjšinskega jezika kot je italijanščina. Na drugi strani pa imajo pomembno vlogo tudi starši, saj njihov odnos do jezika vpliva tudi na odnos, ki ga bodo v prihodnje imeli tudi otroci, kot odrasli. Nazadnje pa ne smemo pozabiti na vpliv družbenega okolja. V globaliziranem svetu prevladuje angleščina kot jezik sporazumevanja in prav zaradi tega učenci zanemarjajo učenje drugih jezikov, med katerimi spada tudi italijanščina.

Iz vsega zgoraj napisanega lahko sklepamo, da spremenjena socialna struktura v okolju, manj stikov z italijanskim jezikom kot v preteklosti in vzpon angleščine kot svetovnega jezika, so pripeljali do tega, da italijanščina ni več tako atraktivni jezik za učence kot v preteklosti. Prav zaradi tega, so naše raziskave ključnega pomena prav v povezavi s stanjem oziroma položajem italijanskega jezika v okolju, kjer živi italijanska narodna skupost in so pomembne za nadaljnjo spremljanje v zvezi z ohranjanjem vitalnosti italijanske narodne skupnosti.

## 7. Seznam literature

Cavaion, I. M., 2020a. Italian in the mainstream schools of the bilingual border area of the Slovenian coast: language policy, teachers' perspectives and a vision for the future. *International multilingual research journal*, 14 (2), 130–145.

Cavaion, I. M., 2020b. L'insegnamento dell'italiano e la didattica del contatto nell'area multilingue di confine italo-slovena: una proposta metodologica. *Italiano LinguaDue* 2, 268–281.

Čok, L., 1991. Italijanski jezik - sredstvo vzgajanja in vsebina sobivanja ljudi v slovenski Istri. Strokovni, pedagoški in družbeni vidiki pouka italijanskega jezika v slovenskih šolah Obale. *Annales* 1, 193–202.

Čok, L., 2009, ur. *Izobraževanje za dvojezičnost v kontekstu evropskih integracijskih procesov. Učinkovitost dvojezičnih modelov izobraževanja v etnično mešanih okoljih Slovenije*. Koper: Založba Annales.

Kenda, J., 2019. Quo vadis italijanščina? Položaj italijanščine v slovenski družbi in sistemu vzgoje in izobraževanja. V T. Balažič Bulc, J. Kenda, M. Lah & V. Požgaj Hadži (ur.) *Poti in stranpoti poučevanja tujih jezikov v Sloveniji*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana, 93–108. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/180/276/4662-1>.

Malčič, M. & Zudič Antonič N., 2016. Poučevanje in učenje italijanščine na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre. *Studia Universitatis Hereditati* 4, 17–32.

Novak Lukanovič, S., Zudič Antonič, N. & Istvan Varga, Š., 2011. Vzgoja in izobraževanje na narodno mešanih območjih v Sloveniji. V J. Krek & M. Metljak (ur.) *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 347–367.

Novak Lukanovič, S. & Limon D., 2012. Language policy in Slovenia. *Language, Culture and Curriculum* 25 (1), 27–39.

Novak Lukanovič, S. & Limon D., 2014. Attitudes to bilingual education in Slovenia. *Current Issues in Language Planning* 14 (4), 426–442.

Projekt EDUKA – Vzgajati k različnosti. Utemeljitev projekta, <http://www.edukaitaslo.eu/pagina.php?p=projekt&lang=slo>.

Sorgo, L. & Novak Lukanovič, S., 2022. *Considerazioni sull'italiano come lingua seconda: un caso di studio dell'Istria slovena*. Prispev v znanstveni monografiji. Založba Univerze na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije. V tisku.

Šečerov, N. in drugi 2011. *Učni načrt. Osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre. Italijanščina kot drugi jezik*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/Narodno-mesano-obmocje-Slovenske-Istre/S-slovenskim-ucnim-jezikom/Italijanscina-kot-drugi-jezik.pdf>.

Zudič Antonič, N., 2018. Teaching in plurilinguistic environments with a minority language: analysis of a pre-service training project. *Razprave in gradivo, Revija na narodnostna vprašanja* 80, 89–103.